

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 23753/2023
05.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је пуномоћник Радослав Ивановић адвокат из ..., против тужених Удружења осигуравача Србије – Гарантни фонд из Београда, ВВ из ..., чији је пуномоћник Милан Косановић адвокат из ... и ГГ из ..., чији је пуномоћник Драган Милојевић адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужилаца и тужених ВВ и ГГ изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2252/18 од 16.08.2018. године, у седници већа одржаној дана 05.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог ГГ изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2252/18 од 16.08.2018. године.

НЕ ПРИХВАТА СЕ предлог Апелационог суда у Београду да се о ревизији тужиоца ББ, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2252/18 од 16.08.2018. године, одлучује као о изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца ББ изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2252/18 од 16.08.2018. године.

ПРИХВАТА СЕ предлог Апелационог суда у Београду да се о ревизији туженог ВВ, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2252/18 од 16.08.2018. године, одлучује као о изузетно дозвољеној.

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије тужиоца АА и туженог ВВ изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2252/18 од 16.08.2018. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 2664/14 од 22.12.2016. године која је исправљена решењем тог суда П 2664/14 од 29.12.2017. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца и обавезани тужени ВВ и ГГ обојица из ... да тужиоцу АА из ... солидарно исплате на име накнаде нематеријалне штете за

душевне болове због умањења опште животне активности износ од 1.950.000,00 динара, физичке болове износ од 600.000,00 динара, страх износ од 350.000,00 динара и душевне болове због наружености износ од 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом на ове износе од 22.12.2016. године до исплате, а на име накнаде материјалне штете износ од 150.552,00 динара са законском затезном каматом од 20.06.2005. године, износ од 10.850,00 динара са законском затезном каматом од 10.02.2006. године и износ од 100.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.04.2009. године, као и да тужиоцу ББ солидарно исплате на име накнаде нематеријалне штете за физичке болове износ од 90.000,00 динара и за страх износ од 50.000,00 динара са законском затезном каматом на ове износе од 22.12.2016. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражено да се тужени ВВ и ГГ обојица из ... обавезу да солидарно исплате тужиоцу АА из ... на име накнаде нематеријалне штете износе од још 450.000,00 динара за душевне болове због умањења опште животне активности, од 600.000,00 динара за физичке болове и од 250.000,00 динара за страх са законском затезном каматом на ове износе од 22.12.2016. године до исплате, и на име накнаде материјалне штете износ од 24.030,26 динара месечно за сваки месец у периоду од јуна 2005. године до октобра 2008. године са законском затезном каматом на сваки доспели оброк почев од првог дана у месецу за тај месец до исплате, као и износ разлике зараде у висини просечне зараде у Републици умањене за износ инвалидске пензије тужиоца почев од октобра 2008. године па до пресуђења и износ ренте који ће тужени плаћати убудуће сваког 1. у месецу за тај месец док буду постојали законски услови. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилац ББ из ... тражио да се обавезу тужени ВВ и ГГ из ... на солидарну исплату накнаде нематеријалне штете у износу од још 70.000,00 динара за физичке болове и износу од 50.000,00 динара за страх са законском затезном каматом на ове износе од 22.12.2016. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев у односу на тужено Удружење осигураваача Србије – Гарантни фонд из Београда. Ставом петим изреке, обавезани су тужени ВВ и ГГ да солидарно накнаде тужиоцима трошкове поступка у износу од 683.000,00 динара у року од 15 дана. Ставом шестим изреке, обавезани су тужиоци да накнаде туженом Удружењу осигураваача Србије – Гарантни фонд трошкове поступка у износу од 38.679,00 динара у року од 15 дана.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2252/18 од 16.08.2018. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужених ВВ и ГГ и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П 2664/14 од 22.12.2016. године, исправљена решењем тог суда П 2664/14 од 29.12.2017. године, у делу првог става изреке којим су обавезани тужени ВВ и ГГ да солидарно тужиоцу АА исплате на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због умањења животне активности износ од 1.950.000,00 динара, за физичке болове износ од 400.000,00 динара, за страх износ од 300.000,00 динара и за душевне болове због наружености износ од 1.000.000,00 динара, све са законском затезном каматом од 22.12.2016. године до исплате и на име накнаде материјалне штете износ од 150.552,00 динара са законском затезном каматом од 20.06.2005. године до исплате и износ од 10.850,00 динара са законском затезном каматом од 10.02.2006. године до исплате, као и у делу којим су обавезани тужени ВВ и ГГ да солидарно исплате тужиоцу ББ на име накнаде нематеријалне штете за физичке болове износ од 90.000,00 динара и за страх износ од 50.000,00 динара, све са законском затезном каматом од 22.12.2016. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је наведена пресуда у делу првог става изреке тако што је одбијен тужбени

захтев којим је тужилац АА тражио накнаду нематеријалне штете за физичке болове у износу од још 200.000,00 динара и страх у износу од још 50.000,00 динара са законском затезном каматом на ове износе од 22.12.2016. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П 2664/14 од 22.12.2016. године, исправљена решењем тог суда П 2664/14 од 29.12.2017. године у другом ставу изреке – делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца АА за накнаду нематеријалне штете и у трећем, четвртном и шестом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, укинута је наведена пресуда у преосталом делу првог става изреке којим су обавезани тужени ВВ и ГГ да на име накнаде материјалне штете исплате тужиоцу АА износ од 100.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.04.2009. године до исплате, делу другог става изреке којим је одбијен тужбени захтев тужиоца АА на име накнаде материјалне штете и петом ставу изреке, и у том делу предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци и тужени ВВ благовремено су изјавили ревизије због погрешне примене материјалног права, а тужени ГГ и због битне повреде одредаба парничног поступка.

Решењем Апелационог суда у Београду РЗ 10/23 од 08.06.2023. године, ставом првим изреке, предложено је Врховном суду одлучивање о ревизијама тужилаца и туженог ВВ, а ставом другим изреке није предложено одлучивање о ревизији туженог ГГ.

О изјављеним ревизијама у овом поступку одлучује се применом чланова 390-411. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, бр. 125/04 и 111/09 – у даљем тексту: ЗПП), на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 72/11), осим у погледу вредности предмета спора побијаног дела меродавног за дозвољеност ревизије. О томе се одлучује применом члана 23. став 3. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 55/14).

По оцени Врховног суда, ревизија туженог ГГ није дозвољена јер је вредност предмета спора – досуђени износ накнаде штете који се побија његовом ревизијом, нижи од износа од 4.223.168,00 динара, динарске противвредности од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе (1 еврo = 105,5792 динара). Погрешан је став ревидента да је за дозвољеност његове ревизије, у којој нема позива на одредбу члана 395. ЗПП, меродавна вредност предмета спора у износу од 5.711.402,00 динара означена у тужби.

О ревизији тужиоца ББ нема места одлучивању као о изузетно дозвољеној, јер о правном питању одговорности туженог Удружења осигуравача Србије – Гарантни фонд за штету проузроковану употребом моторног возила осигураног код осигуравајућег друштва над којим је отворен поступак ликвидације, нема потребе за уједначавањем судске праксе или новим тумачењем права. Из тих разлога није прихваћен предлог Апелационог суда у Београду да се о ревизији овог тужиоца одлучује као о изузетно дозвољеној.

Тужиоци се у овом спору налазе у процесном положају обичних активних супарничара из члана 199. став 1. тачка 2. ЗПП, због чега се о дозвољености њихове ревизије одлучује према висини тужбеног захтева сваког од тужилаца посебно, а не према њиховом збиру. Вредност предмета спора у делу који тужилац ББ побија ревизијом износи 250.000,00 динара и очигледно је нижа од вредности релевантне за дозвољеност ревизије.

Следствено изложеном, на основу чланова 395. и 404. ЗПП, одлучено је као у првом, другом и трећем ставу изреке.

Предлог Апелационог суда у Београду да се о ревизији туженог ВВ одлучује као о изузетно дозвољеној је прихваћен, јер по оцени Врховног суда постоји потреба тумачења одредби чланова 176. и 206. Закона о облигационим односима, на чију погрешну примену ревидент указује. Због тога је, на основу члана 395. ЗПП, одлучено као у четвртном ставу изреке.

Ревизија тужиоца АА је дозвољена по вредности предмета спора побијаног дела, па зато Апелациони суд у Београду није ни требало да одлучује о дозвољености његове ревизије.

Одлучујући о ревизијама тужиоца АА и туженог ВВ у складу са чланом 399. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизије нису основане.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су повређени у саобраћајном удесу који се догодио 13.06.2005. године, као путници у возилу власништво туженог ВВ којим је управљао тужени ГГ. Возило је у време штетног догађаја било осигурано од одговорности код осигуравајућег друштва „Плава тачка осигурање“, по полиси са периодом важења од 25.10.2004. до 25.10.2005. године. Решењем Трговинског суда у Београду од 27.12.2004. године отворен је поступак ликвидације означеног осигуравајућег друштва. Поступак ликвидације закључен је решењем тог суда од 22.01.2008. године. Тужиоци су у штетном догађају задобили телесне повреде због којих су трпели физичке болове и страх, а тужилац АА и душевне болове због умањења опште животне активности и наружености. Тужилац АА је имао и трошкове лечења.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су обавезали тужене ВВ и ГГ да солидарно надокнаде тужиоцима штету која им је проузрокована у штетном догађају. Основ одговорности тужених судови су засновали на члановима 154. став 1. и 174. Закона о облигационим односима, а солидарност њихове обавезе на члану 414. став 1. истог закона. По становишту судова, тужени ВВ – власник возила чијом употребом је тужиоцима проузрокована штета, не може се ослободити од одговорности по члану 177. ст. 1. и 2. Закона о облигационим односима јер се лице коме је власник поверио возило (овлашћени корисник, како је то наведено у жалби) не може сматрати трећим лицем у смислу наведених одредби.

Тужбени захтев је у односу на тужено Удружење осигуравача Србије – Гарантни фонд одбијен применом чланова 99. став 2. тачка 3. и 106. Закона о осигурању имовине и лица („Службени лист СРЈ“, бр. 30/96... 55/99), које су се примењивале у време штетног догађаја. По налажењу нижестепених судова, средства Гарантног фонда користе се за накнаду штете проузроковане употребом моторног возила за које је закључен уговор о обавезном осигурању са организацијом за осигурање над којом је отворен стечајни поступак и штета се надокнађује само у оном делу који није накнађен из стечајне масе.

По становишту ревизијског суда, нису основани наводи тужбеног ВВ и тужиоца ГГ да су нижестепени судови у овом спору погрешно применили материјално право.

Тужени ВВ је власник моторног возила – опасне ствари, чијом употребом је тужиоцима проузрокована штета и он одговара за насталу штету по члану 174. Закона о облигационим односима. Одредбом члана 176. став 1. наведеног закона, на коју се ревидент позива, прописано је да уместо имаоца ствари, и исто као он, одговара лице коме је ималац поверио ствар да се њоме служи или лице које је иначе дужно да је надгледа, а није код њега на раду. Означена одредба предвиђа могућност ослобађања имаоца опасне ствари од одговорности за штету која од ње настане за време док је била у поседу непосредног држаоца. Међутим, за ослобађање имаоца опасне ствари од одговорности за штету по овом основу није одлучна само непосредна државина ствари, већ и довољно дуго време државине које би упућивало на закључак да је ризик штетног дејства опасне ствари прешао са имаоца на држаоца. На то упућује не само граматичко тумачење члана 176. став 1. Закона о облигационим односима, у којем законодавац говори о поверавању ствари другоме „да се њоме служи“, односно употребљава трајан глагол „служити се“, уместо тренутног глагола „послужити се“, већ и њено циљно тумачење. Оправдање става да је за ослобађање имаоца опасне ствари поверене трећем лицу потребан дужи временски период у којем то лице остварује непосредну државину је у самом основу на којем почива објективна одговорност. Онај ко има опасну ствар мора сносити и ризик штете која од ње може настати. Да би се ослободио објективне одговорности и превалио је на треће лице коме је ствар поверио, мора доказати да у садржини правног основа по којем се ствар налази код трећег лежи и прелазак ризика штете на трећег, који је дужан да предузима мере како би предупредио њен настанак. Тужени до закључења главне расправе није доказао да је своје возило поверио на дуже време туженом ГГ да се њиме служи, а тек у жалби је изнео чињеницу да га је овластио да користи возило, о чему није пружио доказ. Солидарна одговорност туженог власника возила и туженог лица које је возило користило у време штетног догађаја произилази из члана 206. став 4. Закона о облигационим односима.

Према члану 99. став 2. тачка 3. Закона о осигурању имовине лица, средства Гарантног фонда користе се за накнаду штете проузроковане употребом моторног возила за који је закључен уговор о обавезном осигурању са организацијом за осигурање над којом је отворен стечајни поступак. Граматичко тумачење те одредбе и одредбе члана 106. истог закона води закључку да се из средстава Гарантног фонда може намирити само ненадокнађени део штете из стечајне масе, што значи да оштећена лица која нису надокнадила штету из ликвидационе масе не би могла то право остварити из средстава Гарантног фонда. Овакво законодавно решење има упориште у разлици између стечајног поступка и поступка ликвидације, јер поступак

ликвидације у сваком случају омогућава оштећеним лицима да цео износ штете намире из ликвидационе масе, односно ликвидационог остатка.

По становишту Врховног суда, није прихватљив став ревидента да одговорност туженог Удружења осигуравача Србије – Гарантни фонд постоји зато што возило у власништву туженог ВВ, након отварања поступка ликвидације осигуравајуће организације, више није било осигурано. Овај став тужиоци су изнели у тужби са позивом на члан 74. став 3. Закона о осигурању имовине и лица којим је прописано да ако организација за осигурање која се бави обавезним осигурањем престане да постоји, власници, односно корисници превозних средстава из става 1. тог члана дужни су да закључе уговор о обавезном осигурању са другом организацијом за осигурање, и то у року од осам дана од дана када је престанак организације објављен у средствима јавног информисања. Осигуравајућа организација са којом је био закључен уговор о осигурању возила у власништву туженог ВВ престала је да постоји тек закључењем поступка ликвидације. Решење о закључењу тог поступка суд је донео 22.01.2008. године, а оно је објављено у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 102 од 03.11.2008. године, што значи да је полиса осигурања важила све до истека рока осигурања. Из наведених разлога, возило чијом је употребом проузрокована штета тужиоцима у време штетног догађаја није било неосигурано, да би се могла установити обавеза туженог Удружења осигуравача Србије за накнаду штете и у смислу члана 99. став 2. тачка 1. Закона о осигурању имовине и лица.

Са свега наведеног, на основу члана 405. став 1. ЗПП одлучено је као у петом ставу изреке.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић